

„Nem olyan látványos, mint egy Covid-járvány, de hatalmas gondot jelent” - egyre gyorsabban nő az inváziós fajok száma

Nutria, harlekin katica, vörös mocsárrák, tigrisszúnyog vagy spanyol meztelencsiga – egyre többször találkozhatunk a mindennapjainkban olyan fajokkal, melyek nem őshonosak hazánkban, és a megjelenésük többnyire nem jó hír a helyi ökoszisztémáknak, de sokszor fejfájást okozhatnak a mezőgazdaságban, vagy akár az egészségügyben is. Vajon együtt tudunk élni a ma még betolakodónak számító fajokkal? A jelenségről és az ezzel kapcsolatos ökológiai és gyakorlati feladatokról Garamszegi László Zsolttal, a HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont főigazgatójával beszélgettünk.

Az utóbbi hetek egyik nagy ökológiai híre volt, hogy a nutriák már a [Kis-Balatonon is megjelentek](#). A világ egyik [legjelentősebb inváziós emlőseként](#) számon tartott faj intenzíven terjed az országban. Az állat megjelenése komoly ökológiai és gazdasági károkat okozhat, mivel a tevékenységével drasztikusan átalakíthatja a vízi élőhelyeket. Az invázióra azonban nem most látunk először példát Magyarországon.

„Az inváziós fajok terjedése az egész világban egy fokozódó tendencia, de ökológiailag egy jól ismert jelenségről van szó. Több faj használ más fajokat arra, hogy távoli területekre szállítsa őket, míg mások a szél, vagy a víz révén terjednek. A fontos változás onnan indul, hogy az ember is megjelenik e szállító szerepben” – magyarázza Garamszegi László Zsolt, a HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont főigazgatója.

Ráadásul egyre többen vagyunk a Földön, rengeteget utazunk, kereskedünk – az ember általi terjesztés csak felgyorsította az inváziós folyamatokat. Emellett az ember a környezetét is átalakítja, a klímaváltozás, mezőgazdasági tevékenység és a városiasodás révén új élőhelyeket és ökológiai fülkéket hoz létre, melyekhez az inváziós fajok jól alkalmazkodnak. Az ökológus szerint ez a tendencia világszerte fokozódik, ez alól Magyarország sem kivétel.

„A probléma az, hogy ez a jelenség nem mindig olyan látványos dolog, mint egy Covid-járvány” – szögezi le a kutató, hozzátéve, hogy a Covid-járvány maga is egy inváziós folyamatként értelmezhető.

Ez egyrészt azért van, mert sokszor rejtve maradnak az inváziós fajok és hatásaik, csak azokról szerzünk tudomást, amik látványosak, „vagy nagyon csípnek, nagyon színesek vagy éppen bűdösek, vagy nagyon cukik”. De, ha egy apró kártevő vagy kórokozó bekerül a rendszerbe, azt már sokszor csak akkor lehet észrevenni, ha már bajt okoz, magyarázza a HUN-REN ÖK kutatója. „Hazánk pajzstetű faunájának a 20%-a behurcolt faj, ezekről a hétköznapi ember nem hall, de a mezőgazdaság folyamatosan küzd ellenük.”

Másik probléma, hogy nincsen reális kép az invázió mértékéről. Az inváziós fajlista folyamatosan bővül, ezzel pedig az ökológiai feladatok is sokasodnak, hiszen minden faj egy külön sztori. A kutatóknak folyamatosan monitorozniuk kell a fajok terjedését, fel kell tárniuk, a behurcolási útvonalakat, és tudniuk kell, hogy milyen hatásuk van a természetre, mezőgazdaságra, vagy a humán egészségügyre. „Nincs annyi ökológus a Földön, hogy ezt érdemben fel tudjuk mérni. Ráadásul, e folyamatokat lokálisan kell feltárni, nem elég tudni, mi van más országokban, mert mindenhol más ökológiai feltételek vannak” – magyarázza **Garamszegi László Zsolt**.

A védekezés a megoldás?

Az összetett probléma összetett megoldást kíván. Ahogy a járványkezelésnél, itt is az tűnik hatékony megoldásnak, ha minél korábban védekezünk, mert annál nagyobb eséllyel tudjuk megakadályozni a drasztikus következményeket. „Hogyha korai fázisban felismernénk, és egyrészt tudnánk kontrollálni ezeknek a fajoknak bármilyen módon való bejutását az országba, korai gátat lehetne vetni a folyamatnak, viszonylag kis költséggel” – fogalmaz a szakember. A megelőzési stratégia azonban többnyire megbukik a különböző logisztikai korlátok miatt. Többnyire nincsenek több országot összekötő monitorozó rendszerek, nem ismerjük az egyes fajok terjedési csatornáit és megfelelő adatok híján nem tudunk pontos becsléseket tenni egy adott faj megjelenésére vonatkozólag. Továbbá a rendelkezésre álló védekezési megoldások sem elég hatékonyak, sorolja Garamszegi László Zsolt. „Mission Impossible. Gyakorlatilag nincs jó példa arra, hogy ez működjön” – teszi hozzá.

A kutató szerint csupán mérsékelni tudjuk a hatásokat, és arra lehet egy lépést tenni, hogy lassítsuk a folyamatot. „Nyilván kell ellenük védekezni, de inkább afelé kell elmenni, hogy hosszú távon fel kell készülnie az embereknek az inváziós fajokkal való fenntartható együttélés kialakítására. Hiszen a fokozódó turizmus és kereskedelem árnyékában egyre több idegenhonos faj behurcolására kell számítanunk.”

Az együttélésre remek példa az akác, ami annak ellenére, hogy hazánkban inváziós faj, 2014 óta mégis [hungarikumnak](#) számít. Az akácot az 1700-as évek elején hozták be, és az alföldi homok megkötésére kezdték el ültetni. A múlt században kezdett el drasztikusan elterjedni, gyakorlatilag lehetetlen kiirtani, komoly természeti károkat tud okozni őshonos fafajú erdőkben és gyepekben. Másik oldalról viszont jelentős erdészeti, tűzianyag- és méhészeti hasznosítása van a fajnak. „Idővel megtanultuk ezt a konfliktust feloldani, kialakult az akác társadalmi elfogadottsága, és természetvédelmi szempontból is tudjuk a helyzetet kezelni. Ez a faj adja ma erdeink 25%-át.”

„Lehet Don Quijote módjára küzdeni, de nem lesz sok eredménye, mert az inváziós fajok általában rendkívül ellenállóak a fizikai vagy kémiai védekezéssel szemben, míg a terjedési útvonalakat sem tudjuk kontroll alatt tartani” – mondja Garamszegi László Zsolt. A kutató szerint a megelőzés helyett inkább lassítani kell a folyamatot, hogy a hatásokat tompítsuk és időt nyerjünk a természetnek és a társadalomnak az alkalmazkodáshoz. „Biztos, hogy lesznek káros hatások, de szerintem azzal előrébb megyünk, ha ezeket ismerjük, és erre felkészülünk. A tigrisszúnyoggal kapcsolatban is rengeteg olyan hangot lehet hallani, hogy ilyen-olyan járványt okoz hazánkban. Jelenleg nem okoz, de fontos, hogy ezt úgy mondjuk ki, hogy a háttérben egy folyamatosan monitorozó rendszert működtetünk.”

Persze ahogy a probléma körülhatárolása, úgy a megoldás, felkészülés is nehéz feladat, mert itt több szereplő kommunikációjára és együttműködésére van szükség. Míg a járványok megelőzése érdekében az ökológusok, virológusok és járványügyi hatóságok összehangolt tevékenységére van szükség, addig az inváziós fajok kapcsán még több területet bevonására van szükség, hangsúlyozza a HUN-REN ÖK kutatója.

Az inváziós fajok nemcsak az emberi egészséget veszélyeztetik, hanem a növényi, állati egészséget és a természet egészségét is, így még több fél bevonására van szükség a megismerési és cselekvési programokban. „Ha a gyakorlati vonatkozásokról van szó, az mindig túlmutat egy tudományos feladaton, és e kérdésekben több szereplő bevonására van szükség egy döntéshozatal során. A feladatot nehezíti, ha az egyeztetésben résztvevők érdekei eltérnek és a kialakult helyzetet máshogy értelmezik.”

„Az alkalmazkodásra való felkészüléssel nem az a cél, hogy tétlenül álljunk az invázió felgyorsulása előtt, csak azért, mert ezt úgysem tudjuk kivédeni. Itt valójában a

prioritások áthelyezéséről van szó. Proaktív módon rengeteget tudunk tenni annak érdekében, hogy ha a fajokat megállítani nem is tudjuk, de a káros hatásait kivédjük.” - összegzi Garamszegi László Zsolt.

„A felgyorsult inváziós terjedést be kell emelni a társadalmi gondolkodásba. Ahogy a klímaváltozással is valamilyen szinten foglalkozunk, úgy erről a folyamatról is kell beszélünk. Az invázió nincs jelen annyira a köztudatban, mint a globális felmelegedés, holott ez is egy hasonló szintű probléma. Ez is egy ugyanolyan ketyegő bomba lehet, amit az ember hozott működésbe” - teszi hozzá a HUN-REN ÖK főigazgatója.

Inváziobiológiai konferencia

A nem őshonos fajok tömeges és folyamatos behurcolása eddig nem tapasztalt mértékben fenyegeti egészségünket, terményeinket, jószágainkat és természetes környezetünket. Egyebek mellett a hazai helyzetről, a legújabb kihívásokról és az együttélésről is szó lesz Sarlópusztán, a 2025. február 26. és 28. között, [nemzetközi előadókkal szervezett konferencián](#). A szervező Egészségbiztonság Nemzeti Laboratórium részeként működő [Inváziobiológiai Divízió fő küldetése](#), hogy a jövevényfajok általi tényleges fenyegetettség felmérésére és kezelésére kidolgozzon egy egységes ökológiai keretrendszert, és tudományos eredményekre támaszkodva a hatékony gyakorlati megoldásokra vonatkozó javaslatokat tegyen.

Sajtókapcsolat:

- Torda Júlia, kommunikációs vezető
- kommunikacio@hun-ren.hu

Eredeti tartalom: HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/19580/nem-olyan-latvanyos-mint-egy-covid-jarvany-de-hatalmas-gondot-jelent-egyre-gyorsabban-no-az-invazios-fajok-szama/>